

SADARBĪBA, VEIDOJOT VAI SAGLABĀJOT KOPĒJĀS KOMERCSABIEDRĪBAS, VAI KOMERCSABIEDRĪBAS AR PAŠVALDĪBAS KAPITĀLA DAĻĀM

TĪKLA KOORDINATORS - LPS PADOMNIEKS TAUTSAIMNIECĪBAS JAUTĀJUMOS **AINO SALMIŅŠ**

PUBLISKAS UN PRIVĀTAS INTERESES

Publiskās intereses

Pamato valsts un pašvaldību iejaukšanos

Privātie dara to, ko valsts un pašvaldība nenodrošina

Kāpēc nedrīkst pelnīt?

Privātas intereses

Pamato konkurences principu

Publiskais sektors dara to, ko privātais nenodrošina

Valsts pasūtījumam jābūt nediskriminējošam

PAŠVALDĪBU KAPITĀLSABIEDRĪBU MISIJA?

Jāizvērtē

Pazīmes

- Tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu attiecīgajā jomā.
- Tiek radītas preces, pakalpojumi vai pārvaldīti tādi īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.
- Vai nepieciešamos pakalpojumus sabiedrībai komercdarbības formā ir efektīvākais veids salīdzinājumā ar citām alternatīvām (piemēram, aģentūras, kvalitātes uzraudzības pasākumi u.tml.)
- Vispārējais stratēģiskais mērķis investīciju projektus, kas pierāda, pašvaldību kapitālsabiedrības var nodrošināt nepārtrauktus, drošus un kvalitatīvus sabiedriskos pakalpojumus, kuru tarifi (cenas) atbilst ekonomiski pamatotām izmaksām.
- Kapitālsabiedrības darbības lietderīgums

TIRGUS NEPILNĪBAS IZVĒRTĒJUMS

- Konkrētā administratīvajā teritorijā ir pieprasījums pēc noteiktiem pakalpojumiem un precēm, taču tajā nav komersantu, kuri varētu nodrošināt šo pieprasījumu
- Attiecīgajā pakalpojumu un preču tirgū (nozarē) darbojas komersanti, taču ir apgrūtināta konkrēto preču/pakalpojumu saņemšana vai ir augsta to cena (piemēram, ekonomiski nepieejams, nepietiekams ģeogrāfiskais pārklājums, apgrūtināta loģistika)
- Privāto komersantu darbība attiecīgajā tirgū teorētiski ir iespējama, tomēr ienākšana tajā ir apgrūtināta vai ar augstām ienākšanas izmaksām (tirgus barjeras), kā rezultātā izveidojas dabiskais monopols
- Pakalpojuma ilgtspējība

ATSAVINĀT VAI SAGLABĀT

- Ja tiktu atsavinātas visas pašvaldību kapitālsabiedrības, tas varētu izraisīt nespēju nodrošināt nacionālajos un Eiropas Komisijas tiesību aktos noteikto pasākumu kopumu.
- Finanšu un kapitāla tirgus pārstāvju viedoklis: Sarunās ar kapitāla tirgus dalībniekiem esam secinājuši, ka valsts kapitālsabiedrību kotācija biržā būtu nozīmīgs grūdiens kapitāla tirgus attīstībai.
- Latvijas Kokrūpniecības federācijas izpilddirektors K. Klauss: Šobrīd visai aktīvi tiek veidota augsne privatizācijas procesam. Gan publiski, gan kuluāros izskan priekšlikumi, izmantojot biržu, privatizēt no 5% līdz pat 25% valsts uzņēmumu akciju.
- Korporatīvās ilgtspējas un atbildības institūta vadītāja D. Helmane: Latvijas politiskā un sabiedrības brieduma pakāpē lēmums par pāriešanu uz centralizētu valsts kapitālsabiedrību pārvaldi varētu būt sasteigts un radīt apstākļus, kad valsts uzņēmumi tiek izmantoti viena politiskā spēka interesēs.

METODES KĀ PAMATOT SAVU KAPITĀLSABIEDRĪBU SAGLABĀŠANU

Pamatuzdevumi

- Kā aizstāvēt savas kapitālsabiedrības, ja regulējamās jomās tās tiek diskriminētas?
- Kā efektīvi uzraudzīt vairāku pašvaldību kopējas kapitālsabiedrības?
- Kā sadarboties ar privātajām struktūrām?

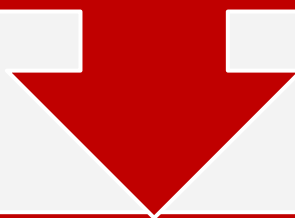
**Komerclikums,
OECD
rekomendācijas,
Vienlīdzīga
pieeja.**

Metodes

- Kritiska pieeja uzraugošo institūciju Vadlīnijām – konkurences neitralitāte
  - Pamatot pakalpojuma pieejamības un nepārtrauktības riskus.
  - Vai privāto institūciju pārvaldības modelis ir tikpat caurspīdīgs, saprotams kā pašvaldību kapitālsabiedrībās
  - Pakalpojuma cena
  - In-house principi
- Vai pašreizējās ģeopolitikas un ekonomiskās politikas apstākļos kurss uz totālu privatizāciju ir vai nav jāpārskata ?

SADARBĪBAS PRINCIPI

Kā pārvērtēt publiskās kapitālsabiedrības turpmāko statusa saglabāšanu?

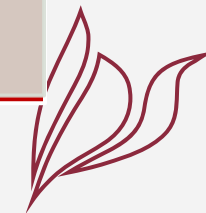

Kā pieņemt lēmumu, par jaunas kapitālsabiedrības dibināšanu, vai esošās profila paplašināšanu?

Konsultācijas ar
Konkurences padomi

Konsultācijas ar
nozares uzņēmējiem

Savas pozīcijas
pamatošana

VAIRĀKU PAŠVALDĪBU IZVEIDOTA KOMERCSABIEDRĪBA

- SADARBĪBAS JOMU IZVĒRTĒŠANA;
- SADARBĪBAS MODEĻU VĒRTĒŠANA;
- PIEREDZES APMAIŅA – LATVIJĀ UN STARPTAUTISKI
- STRATĒGISKO MĒRĶU NOTEIKŠANAS, IZVĒRTĒŠANAS UN LABAS PĀRVALDĪBAS PROBLĒMAS
- ESOŠĀ SITUĀCIJĀ, DISKUSIJAS PAR ATTĪSTĪBU, UZLABOJUMIEM, PIEREDZĒ BALSTĪTA MĀCĪŠANĀS, IETEIKUMU (PAMATOJUMA) SAGATAVOŠANA

PAŠVALDĪBU KAPITĀLSABIEDRĪBU PĀRVALDĪBAS MĒRĶI

Pamatuzdevumi

- Pakalpojuma pieejamība un nepārtrauktība
- Iedzīvotāju apmierinātība
- Veicināt kapitālsabiedrību finanšu stabilitāti un vērtības pieaugumu
- Kompetences sadalījumi pašvaldībās (politiķiem, struktūrvienībām, komitejām, domes lēmums)
- Politikas (iepirkumu, risku izvērtēšana, interešu konflikti, pieejamā informācija) – korporatīvās pārvaldības principi

LĪDZDALĪBAS NEPIECIEŠAMĪBAS IZVĒRTĒJUMS

- Sabiedrībai nozīmīgu pakalpojumu nepieciešamība nākotnē
  - izmaiņas tiesiskajā regulējumā
  - iespējas pakalpojumu nodrošināt pašvaldības institūcijai
  - deleģēšana NVO
  - iepirkuma konkurss un līgumslēgšana ar privātā sektora komersantu
  - subsīdijas
  - PPP
  - Alternatīvas?????
- **Ekonomiskais pamatojums katrai alternatīvai**
  - **Prasme pierādīt, ka citas alternatīvas ir mazāk izdevīgas**

ADMINISTRATĪVI TERITORIĀLĀS REFORMAS IETEKME

ATR rezultātā

- Ekonomiskā konteksta maiņa
- Kapitālsabiedrību uzdevumu pārklāšanās
- Dažādu politiku savietošana
- Alternatīvas

Vērtējumā iekļauj

- Sākotnējā informācija pirms vēlēšanām
- Jauno apstākļu izvērtējums
- Kapitālsabiedrību apvienošana

KAPITĀLSABIEDRĪBU IZVĒRTĒJUMS REORGANIZĀCIJAS IETVARĀ

Pašvaldību problemātika

- Līdzdalības izvērtējums ATR ietvarā līdz 2022. gada 1. jūnijam
- Saglabāt, reorganizēt, mainīt struktūru, salāgot atšķirīgās pakalpojumu juridiskās formas
- Korekcijas ir iespējamās arī pēc 1.jūnija, ja spējam nopamatot

Iespējamie risinājumi

Iespējami savstarpēji integrējami procesi

Jāizvērtē vai atbilstoši kapitālsabiedrības likumam nav jāveic reorganizācija, jāizstrādā reorganizācijas nosacījumi, līdzdalības izvērtējums

PIEEJAMĪBA UN KAPITĀLSABIEDRĪBU ĪPATNĪBAS

Veselības nozares kapitālsabiedrības

Sabiedriskā transporta kapitālsabiedrība

Ūdenssaimniecības nozares kapitālsabiedrības

Ventspils ostas un Liepājas brīvostas pārveide par kapitālsabiedrībām

Kapitālatdeve un iedzīvotāju maksātspēja
Kapitālatdeve - cilvēktiesības, papildus tiek veikts soc.darbs

Ierobežota konkurence, ar iepirkuma konkursu operators iegūst ekskluzīvas tiesības

Nav sasaistes ar kapitālatdevi – vides prasības, cilvēktiesības

Netika veikts ekonomiskais izvērtējums

Nav ievērots Valsts pārvaldes iekārta likuma 88. pants

Legalizēta nacionalizācija par 150 miljoniem eiro
Ventspils Ostas pārvaldes kapitālsabiedrībai piespiedu kārtā, rada reālus draudus pašvaldības teritoriālai un finansiālai autonomijai

KAPITĀLSABIEDRĪBU DARBĪBA KARA EKONOMIKAS APSTĀKĻOS

- STRAUJI MAINĪGI NEPROGNOZĒJAMI TIRGUS APSTĀKĻI (ENERĢĒTIKA, VESELĪBAS APRŪPE, STRAUJŠ ATALGOJUMA PIEAUGUMS)
- CENTRALIZĒTIE IEPIRKUMI
- PAKALPOJUMI BEZ PRIEKŠAPMAKSAS, PASŪTĪJUMI BEZ VALSTS KOMPENSĀCIJAS
- IEROBEŽOTA RESURSU PIEEJAMĪBA
- VALSTS ATBALSTA APJOMA SAMAZINĀJUMS
- SANKCIJU IETEKME
- IEKŠZEMES KRAVU SAMAZINĀJUMS (DZELZCEĻAM 80%, OSTĀM 40 -45%)
- EKONOMIKAS RECESIJA
- MINIMĀLAIS PAKALPOJUMA APJOMS, PAKALPOJUMA PIEEJAMĪBA
- STOP ZAĻAM KURSAM VAI GLUŽI PRETĒJI
- PAKALPOJUMU CENU INDEKSĀCIJA
- NOZARU REGULĀCIJAS APJOMA SAMAZINĀŠANA,
- ATSEVIŠKĀS NOZARĒS, VALSTS PASŪTĪJUMA POLITIKAS MAIŅA
- PAKALPOJUMS AR ATDEVI

IESPĒJAMĀIS REZULTĀTS

- Izveidots forums, kur konsultēties, apmainīties idejām, iespēja uzaicināt ekspertus, ekonomikas pārstrukturēšanas apstākļos.
- Izveidota sistēma, lai politiķis būtu informēts par kapitālsabiedrību darbību
- Iespēja reaģēt mainīgā politiskā vidē.
- Vadlīnijas pašvaldību kapitālsabiedrību veidošanai, turpināšanai un pilnveidošanai
- Pilotprojekts veiksmīgas inovatīvas formas izveidošanai

www.lps.lv

@lps_lv

@PasvaldibuSavieniba

PALDIES!

